

Mennybemenetel ünnepe

► Mk 16,14–20

A nagy úr helyett a mennyei Urat látni

Az ünnep jellege

A hétköznapi rejtekében sok helyen el-eltűnő ünnep mennybemenetel, melynek a témáját sem mindig értik a hívek pontosan. A Márk evangéliumából származó alapige csak egyetlen tételmondatot (19. vers) említ az ünnep központi tartalmáról, ugyanakkor szépen megmutatkozik, hogy Jézus mennybemenetele már az egyház korai századaiban is szorosan összekapcsolódott a húsvéti ünnepkörrel, valamint, hogy a 4. századig együtt ünnepelték pünkösddel. A megértés segítésére további hidakat is építhetünk, a – húsvét előtti és húsvét utáni – negyven nappal így is bemutatva Isten kegyelmi akaratának megvalósulását. De ugyanígy rámutathatunk a világba jövetel és mennybemenetel kapcsolatára is.

Az ünnep tartalmát Jánossy Lajos így foglalja össze: „Jézus Krisztus, aki önmagát megalázva testbe jött, és a váltságmű elvégzésére engedelmes volt mindhalálig, bűnön, halálon, poklon diadalt aratva és húsvétkor diadalmasan feltámadva,

most visszatér isteni dicsőségének teljességébe.” (JÁNOSY 2008, 38. o.) A *Liturgikus könyv* a nap témájaként az „Isten jobbjára ült: közbenjár egyházáért” gondolatot határozza meg, míg a Pröhle-féle *Agendában* „Az Úrra néző gyülekezet” címet találjuk. Ezek alapján eltérő fókuszot érezhetünk, azonban elsősorban az ígére koncentrálvá lehetőségünk van akár mindkettő kiélesítésére is az igehallgató számára, hogy minél teljesebben ragadhassa meg Isten dicsőségét.

A textustól a perikópa megértéséig

Alapigénk annak az anyagnak a része, amelyet csak az 1–2. század fordulóján csatoltak az eredetileg a 16,8-ig tartó evangéliumhoz. Ebben több minden is megerősít minket. A legrégebbi kéziratokban egységesen a 8. verssel ér véget az evangélium. Márk evangéliumát az asszonyok sírtól való távozásáig alapvetően követi a többi evangélium, majd innentől kivehetően

eltérnek a leírások. Illetve innentől úgy tűnik, mintha Márk evangéliuma foglalná össze röviden a Máté, Lukács, János evangéliumában és az Apostolok cselekedeteiben olvasható saját anyagokat (Magdalai Mária, emmausi tanítványok, Júdás sorsa, missziói parancs; vö. DÉR–JORSITS 2011, 373–374. o.)

Textusunk a 14. verssel indít, amely már a tizenegynek való megjelenésről tudósít. Érdekes lehet, hogy kiemelésre kerül az „asztalnál ültek” (ἀνακειμένους) kifejezés, amely nemcsak az időpont meghatározására szolgálhat, hanem sokkal inkább a közösségvállalásról szól. Ez a kifejezés szerepel például Mt 9,10-ben, mikor Máté elhívása után Jézus asztalközösséget vállal sok vámszedővel és más bűnösökkel, vagy Jn 6,11-ben az ötezer ember megvendéglésekor is.

Szintén érdemes átgondolni a 14. versből a „megjelent” kifejezést, mely passzív alakban szerepel (MOUNCE–MOUNCE 2008): *megjelentetett* (ἐφανερώθη) – így megerősítve, hogy ez a találkozás nem emberi akarat vagy a gyámoltalan tanítványok megsznásának eredménye, hanem az örök üdvterv része. Ugyanezen szónak jelentése a „nyilvánvalóvá tétetett”, mely szintén rámutat arra, hogy milyen fontos, valóban életet és hitet formáló pillanat ez a tanítványok számára. Nemcsak a szemükre veti a mulasztásukat, bűneiket, ὠνειδίσειν – megróttá őket hitetlenségük és szívük keménysége miatt, hanem „kinyilvánítatik” számukra, hogy ki az, aki előttük áll, és elküldi őket hirdetni az evangéliumot, kereszteni és Krisztusba kapaszkodó, végre valóban bízó hittel járni, melynek nyomában jelek mutatkoznak majd meg. Ez pedig így nemcsak jövőbe mutató ígéret, hanem beteljesedett valóság, melynek abban a pillanatban és a mennybemenetellel igaz, megerősített tanúivá válnak. Textusunk itt valóban rögtön át is vezet a mennybemenetelre, amely mondatban a „felemeltetett” kifejezéssel ismét Isten akaratának beteljesedése kerül a tanítványok elé, és lesz nyilvánvalóvá számunkra is.

Mind textusunk sokrétűségéhez, mind az *Agenda* és a *Liturgikus könyv* témamegjelölésénél tárgyalt fókuszokkal való munkához jó támpontot adnak Fekete Károly gondolatai: „Útjaink, igazságunk, szeretetünk legyen mennyhorizontú! Józan keresztyénekre vár ez a világ, akiket nem az »apostolok álmódosásai« kötnek le, hanem az »apostolok cselekedetei« jellemeznek. Legyünk olyanok, akiknek a lába nem gyökerezik földbe, de akik nem is a föld felett lebegnek, hanem keresztyén józansággal járnak e világban, és Krisztus követésében haladnak a mennyei cél felé.” (FEKETE é. n.)

Igehirdetési vázlat

Nagy úr van

Alapigénk Krisztusnak a feltámadás utáni, a tizenegy előtti első megjelenésével indít. Még kemény a szívük, hitetlenkedve fogalmazzák belső szobáik legmélyén a kérdéseiket, a mélységes és érthetetlennek tűnő úrt látják maguk előtt. De együtt vannak! A békességet, a vigaszt, az utat mutató hangot a Krisztus által életre hívott közösségben, az ígében, talán az úrvacsora közösségében keresik. A világ hangjai és a saját értelmük és szorongásaik miatt nem tudták meghallani az első tanúk hangját. Egyelőre csak konganak ezek a hangok a nagy ürességben, a remény nélkülinek tűnő keserűségben. De valamilyen erő, akarat mégis ott munkál közöttük és értük, hogy ez a kis asztalközösség ne széledjen szét, hogy ezt a maréknyi csapatot ne ragadják el végleg a megtagadás és a vizály kísértései.

„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük.” (Mt 18,20)

Zűr van a hitemben

Asztalközösségük van, liturgia van, de mégis inkább úgy tűnik, hogy letargia van a közösségben. Vágyakoznak a közösségre, vágyakoznak Krisztusra, de valahogy mégsem rá néznek, mégsem

öt keresik. Zavarodottság, zűrzavar van a szívekben, a hitben. Mintha csak néznék az üres asztalfőt, és azt kérdeznék maguktól: „Így miért nem megy?” De sokszor nem is oly távoli ez a kép, a mai gyülekezetek is hányszor ülnek ugyanígy a templomban, előremeredve az oltáron lévő feszületre: „Miért fogyatkozunk? Ma miért nem megy?” Vágyunk Krisztusra, de nem hagyjuk, hogy a hitünket, hogy a lábunkat, hogy az oda-szánásunkat valóban megszólítsa. Érezzük, hogy zűr van, de csak értetlenül és keményszívuén befelé szkeljük magunkat ebbe a szorongatóan kényelmetlen helyzetbe.

De el kell jöjjen az a pont, ahogy a tanítványok számára is eljött, amikor Krisztus, az élő Ige kiközöskent ebből, és a szemünkre veti, félreérthetetlenül felrója nekünk a hitetlenséget, világossá teszi a helyzetet, és választás elé állít. Indulsz az Úr útján, vagy belesüppedsz a kárhozat úrébe?

„Vizsgálj meg, Istenem, ismerd meg szívemet! Próbálj meg, és ismerd meg gondolataimat! Nézd meg, nem járok-e téves úton, és vezess az örökkévalóság útján!” (Zsolt 139,23–24)

Hitem van az Úrban

Ebből a letargikus csapatból, mondhatni a semmiből – *creatio ex nihilo* – teremti meg az Úr a biznyságtevő tanúk csapatát (MAGASSY 1997, 300. o.). Az élő Ige nélkül mozdulni sem tudtak, kemény szívvel, dermedten merengtek az emlékeken és a félelmetes jövő képein, majd szinte váratlanul Krisztus újra arról beszél nekik a bűnbánat után, hogy mi minden vár a hit által élő emberre. Eléjük tárja a missziói parancsban és a hitet követő jelekben, hogy a Krisztusba vetett hit nem reménykedés a reménytelenben – csalfa, vak vagy mindentől elrugaszkodott álmodozás –, hanem a hit az Isten dicsőségét és kegyelmét megtapasztaló ember hűségés válasza. Ez Istentől van, és általa olyan dolgokat lát, hall és tapasztal meg az ember, amelyek a mindenható Úr üdvakarátának valós világi és mennyei pillanatai.

Így lépünk a tanítványokkal együtt a mennybemenetel, pontosabban mennybe emeltetés valóságához, ahol az Úr minden értelmet és akaratot meghaladó terve nyilvánvalóvá, valósággá lehet a hívó közösség előtt, mikor megláthatják, hogyan koronázza meg dicsőséggel az Atya a Fiút, és történik meg, amit Krisztus a főpapi imádságban kért: „*Én megdicsőítettelek téged a földön azzal, hogy elvégeztem azt a munkát, amelyet rám bízta, hogy elvégezzem: és most te dicsőíts meg, Atyám, önmagadnál azzal a dicsőséggel, amely már akkor az enyém volt tenálad, mielőtt még a világ lett.*” (Jn 17,4–5) Mintha mindaz, ami mind- eddig mozaikos, töredezett volt, most rendeződne egésszé, simulna össze a kép, lélegezne fel a hit, és válna érthetővé a mennyei Atya szándéka szerint, amikor a Fiú „*az Isten jobbára ült*”.

„*Ha tehát feltámadtatok Krisztussal, azokat keressétek, amik odafent vannak, ahol Krisztus van, aki Isten jobbán ül.*” (Kol 3,1)

Az Úré az üdvösség, a hatalom és a dicsőség

Most nem úr marad az Úr helyén, hanem felelős, Isten akaratába simuló utakra indító hit. Hit, amely tudja: az Úr velem van. Élhetek, munkálkodhatok a vele való közösségben – „*az Úr pedig együtt munkálkodott velük*”. Nem vesznek erőt rajtam a félelmek, nem kérdegetem biznyságtalanul, hogy hol van, hogy hogyan lesz ezután, mert tudom, vallom, hogy ő uralkodik – „*harmadnapon feltámadt a halottak közül, fölment a mennybe, ott ül a mindenható Atya Isten jobbán, onnan jön el ítélni élőket és holtakat*”.

Nem a tanítványok lettek kiválóbbak, nem ők emelkedtek egy magasabb szintre! Krisztus, a hit szerzője, a szabadítás ára felvételét és érte kegyelem, út adatott, amelyen már járhat a tanítvány, amelyen a rajta járó nem felejt el, hogy kié az üdvösség, a hatalom és a dicsőség mindörökké.

„*Boldogok, akik nem látnak, és hisznek.*” (Jn 20,29b)

További javaslatok az istentisztelethez

Lekciók

1Kir 8,22–28; ApCsel 1,1–11

Énekek

EÉ 226, 228, 278. ZÉ – Zarándokének

Imádság

EÉ 711. o. – Mennybemenetel

Illusztráció

GONDOLATOK

„Végül is mi a boldogság? Lábadozásféle, valószínűleg. Egy kis világosság a ködök és homály tömkelege után. Egy kis tisztaság a zűrzavar után.”

Füst Milán (1888–1867) Kossuth- és Baumgarten-díjas magyar író, költő, drámaíró, esztéta

„A zűrzavar lehet bennünk, rajtunk kívül vagy mindkét helyen. Sok hang, sok akarat, sokféle vágy, késztetés, érzés, gondolat – kell egy karmester, aki kellő eréllyel renddé szervezi a diszharmóniát.”

Müller Péter (1936–) Kossuth- és József Attila-díjas magyar író, dramaturg, forgatókönyvíró

VERS

Sík Sándor: *Galileai férfiak*

Galileai férfiak,
mért néztek az égere?
Mért, hogy forró könny fakad
férfiak szemébe? –
Jézus Krisztus visszajön,
Jézus Krisztus él!

Galileai férfiak,
mért, hogy tétlen álltok?
Vár a Kelet és Nyugat,
Krisztus bírta rátok.
Hirdessétek mindenütt:
Jézus Krisztus él!

Galileai férfiak,
milyen jelre vártok?
Várjatok még tíz napig,
Lelkét küldi rátok.
Nem hagy árván, nem hagy el:
Jézus Krisztus él!

Galileai férfiak,
ha majd jön az óra,
élőket és holtakat
hív majd számadóra:
a nagy Bíró visszajön,
Jézus Krisztus él.

Felhasznált irodalom

DÉR Katalin – JORSITS Attila 2011. *Beavatás. Márk evangéliuma*. Kairosz Kiadó, Budapest.

Evangélikus istentisztelet. Liturgikus könyv. Luther Kiadó, Budapest, 2007.

FEKETE Károly é. n. *Ünnepek homiletikuma*. (<http://diaksag.drhe.hu/wp-content/uploads/2018/05/Fekete-Károly-Ünnepek-homiletikuma.pdf>).

JÁNOSSY Lajos 2008. *Az egyházi év útmutatása*. Fraternitás Magyarországi Evangélikus Lelkészek Közössége, Veszprém.

MAGASSY Sándor 1997. *Óegyházi perikópák*. 1. köt. Magánkiadás, Budapest.

MOUNCE, William D. – MOUNCE, Robert H. (szerk.) 2008. *The Zondervan Greek and English Interlinear New Testament*. Zondervan, Grand Rapids. (NASB/NIV)

■ SZTYÉHLIK CSABA